

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ В АПЕЛЯЦІЙНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

REVIEW OF COURT DECISIONS IN APPEAL PROCEEDINGS

Чайка А.О., аспірант кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Державний торговельно-економічний університет

У статті досліджено питання щодо перегляду судових рішень в апеляційному провадженні.

Наголошено на тому, що перегляд судових рішень у сфері адміністративного судочинства регламентується відповідним розділом Кодексу адміністративного судочинства України. Цей розділ включає в себе питання щодо апеляційних та касаційних проваджень, а також перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими або винятковими обставинами.

Інститут апеляційного оскарження вимагає урахування узагальнених підходів до розуміння теорії адміністративного процесу та міжнародних стандартів у здійсненні правосуддя, що прийнятні міжнародною спільнотою.

На етапі апеляційного оскарження суд, що виконує функції апеляційної інстанції у відповідній адміністративній справі, здійснює перевірку виконання судом першої інстанції вимог законності при вирішенні окремих процесуальних питань та адміністративної справи в цілому. Суд апеляційної інстанції визначає, наскільки рішення суду першої інстанції відповідає вимогам законодавства та відповідає принципам та завданням адміністративного судочинства.

Як висновок, сказано про те, що перегляд судових рішень в апеляційному провадженні відіграє значну роль у забезпеченні справедливості та законності. Цей процес дозволяє перевіряти правильність застосування норм матеріального та процесуального права, а також виявляти можливі недоліки та помилки, які можуть виникнути під час розгляду справи в суді першої інстанції.

Апеляційне оскарження судових рішень у сфері адміністративного права визначається певними строками, які можуть бути скороченими в окремих категоріях справ, таких як виборчі процеси, і не підлягають відновленню. Важливо враховувати встановлені терміни та особливості апеляційного провадження, зокрема, обмежені повноваження суду апеляційної інстанції та аналіз формальних і змістовних аспектів судових рішень. Реформування адміністративного судочинства може включати нові інструментарії, такі як скарги на недотримання розумних строків та діджиталізацію судового процесу, з метою покращення доступності та швидкості розгляду адміністративних справ.

Ключові слова: перегляд, апеляція, судове рішення, оскарження.

The article examines the issue of reviewing court decisions in appellate proceedings.

It is emphasized that the review of court decisions in the field of administrative proceedings is regulated by the relevant section of the Code of Administrative Proceedings of Ukraine. This section includes issues related to appeal and cassation proceedings, as well as review of court decisions in connection with newly discovered or exceptional circumstances.

The institution of appellate appeal requires taking into account generalized approaches to understanding the theory of the administrative process and international standards in the administration of justice, which are accepted by the international community.

At the stage of the appeal, the court, which performs the functions of the appellate instance in the relevant administrative case, verifies the compliance of the court of first instance with the requirements of legality when deciding certain procedural issues and the administrative case as a whole. The appellate court determines to what extent the decision of the court of first instance meets the requirements of the law and meets the principles and tasks of administrative proceedings.

As a conclusion, it is said that the review of court decisions in appeal proceedings plays a significant role in ensuring justice and legality. This process makes it possible to verify the correct application of the norms of substantive and procedural law, as well as to identify possible shortcomings and errors that may arise during the consideration of the case in the court of first instance.

Appeals of court decisions in the field of administrative law are determined by certain terms, which can be shortened in certain categories of cases, such as election processes, and are not subject to renewal. It is important to take into account the established terms and features of appeal proceedings, in particular, the limited powers of the appellate court and the analysis of formal and substantive aspects of court decisions. Reforming the administrative justice system may include new tools, such as appeals for non-observance of reasonable deadlines and digitization of the judicial process, in order to improve the accessibility and speed of consideration of administrative cases.

Key words: review, appeal, court decision, appeal.

Постановка проблеми. Публічно-правові конфлікти, які входять до сфери адміністративної юрисдикції, розглядаються та вирішуються адміністративними судами згідно з процедурою, встановленою законодавством України. Однією з важливих гарантій судочинства в Україні, як передбачено статтею 129 Конституції, є забезпечення права на апеляційний перегляд справи та, в певних випадках, права на касаційне оскарження судового рішення.

Судове рішення може бути винесене з порушенням норм матеріального або процесуального права, тому учасники судового процесу, або особи, які були зазначені у рішенні суду, мають право подати апеляційні або касаційні скарги вищим судовим інстанціям. Також можуть виникнути обставини, що вимагають перегляду законних та обґрунтованих судових рішень у зв'язку з новими чи винятковими обставинами.

Ці ситуації можуть бути підставою для перегляду судових рішень, які вже набрали законної сили. Проте найчастіше сторони справи подають апеляційні та касаційні скарги з метою перегляду судових рішень. Варто відзначити, що реформа процесуального законодавства передбачає обмеження права на оскарження судових рішень, зокрема у сфері касаційного судочинства.

Виклад основного матеріалу. Перегляд судових рішень у сфері адміністративного судочинства регламентується відповідним розділом Кодексу адміністративного судочинства України. Цей розділ включає в себе питання щодо апеляційних та касаційних проваджень, а також перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими або винятковими обставинами.

Усі види перегляду судового рішення, яке передбачено адміністративним процесуальним законодавством можемо поділити на наступні види:

1. Апеляційний перегляд.
2. Касаційний перегляд.
3. Перегляд за нововиявленими обставинами.
4. Перегляд за виключними обставинами [1].

Значення апеляційного оскарження судових рішень судів першої інстанції визначається трьома ключовими факторами, які впливають на механізми захисту прав і свобод осіб в Україні. Ці фактори включають наступне:

- 1) сприяння підвищенню рівня захисту прав та свобод осіб через адміністративний судовий процес;
- 2) підтримка реалізації соціальних цінностей за допомогою національної юстиції;
- 3) визначення ефективності забезпечення та реалізації гарантій на судовий захист особи у контексті

реформування системи правосуддя з аспекту цінностей права.

В умовах реформування судової системи України існує дві основні проблеми:

- недостатньої якості судової системи (наприклад, необхідності якнайшвидшого розвитку е-судочинства);
- екстраполяції міжнародних стандартів в національну судову систему.

А для цього необхідно чітко мати уявлення про вектори трансформації цієї системи та формуванню відповідних організаційноправових механізмів на підставі ґрунтовного герменевтичного аналізу судової практики і наукового осмислення її обґрунтування.

Спочатку, при вивченні безпосередньо особливостей апеляційного оскарження адміністративних актів в адміністративному судочинстві, слід відзначити, що вони визначаються правовим положенням суб'єкта владних повноважень, чий адміністративні акти оскаржуються, а також особливостями громадських правовідносин, в яких цей акт прийнятий. Зокрема, щодо оскарження рішень судів першої інстанції у справах, пов'язаних з адміністративними актами, важливо враховувати терміни подання апеляцій. Зазвичай, відповідно до норм Кодексу адміністративного судочинства, апеляційну скаргу на рішення суду можна подати протягом 30 днів, а на ухвалу суду – протягом 15 днів з моменту її оголошення [1].

Якщо суд виніс лише вступну та резолютивну частини рішення (ухвали) на судовому засіданні або справа розглядалася в письмовому провадженні, термін розраховується від дня складення повного тексту судового рішення.

Проте, в деяких категоріях справ, терміни для подання апеляцій мають коротший строк. Зокрема, справи, пов'язані з виборчим процесом або референдумом, такі як оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, а також інші питання, наприклад, уточнення списку виборців, мають скорочені терміни для апеляційного оскарження адміністративних актів, прийнятих у цих відносинах.

Це пов'язано з важливістю цих суспільних відносин і їхньою швидкоплинністю. Зазначена особливість підкреслюється тим, що терміни подання апеляційних скарг у таких справах не підлягають подовженню ні за яких обставин [2, с. 66].

Нагадуючи, згідно зі загальним принципом, передбаченим у статті 295 Кодексу адміністративного судочинства, суд може відновити пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо вважає причини його пропуску достатньо важливими, за винятком випадків, коли це неможливо згідно з цим Кодексом.

Заяву про відновлення процесуального строку розглядає суд, у якому потрібно вчинити процесуальну дію, стосовно якої пропущено строк, якщо інше не передбачено законом. Разом із заявою про відновлення процесуального строку потрібно вчинити процесуальну дію (подати заяву, скаргу, документи і т. д.), стосовно якої строк було пропущено.

Також важливо зазначити, що учасник справи, якому не було вручено повного рішення або ухвалу суду в день їх проголошення або складення, має право відновити пропущений строк для подання апеляційної скарги. Для рішень суду цей строк становить тридцять днів з моменту вручення повного рішення суду, а для ухвал суду – п'ятнадцять днів з моменту вручення відповідної ухвали [3, с. 34].

Інститут апеляційного оскарження має міждисциплінарний та комплексний характер, що займає важливе місце

у поєднанні наукових знань різних галузей, що сприяє цілісності дослідження та розвитку не лише адміністративного судочинства, а й інших процесуальних галузей, зокрема цивільного та господарського.

Як складна система, інститут апеляційного оскарження вимагає урахування узагальнених підходів до розуміння теорії адміністративного процесу та міжнародних стандартів у здійсненні правосуддя, що прийнятні міжнародною спільнотою.

На етапі апеляційного оскарження суд, що виконує функції апеляційної інстанції у відповідній адміністративній справі, здійснює перевірку виконання судом першої інстанції вимог законності при вирішенні окремих процесуальних питань та адміністративної справи в цілому. Суд апеляційної інстанції визначає, наскільки рішення суду першої інстанції відповідає вимогам законодавства та відповідає принципам та завданням адміністративного судочинства.

Перевірка включає в себе аналіз формального та змістовного аспектів прийнятого рішення. Формальний аспект означає перевірку відповідності рішення вимогам матеріального та процесуального законодавства. Змістовний аспект включає в себе аналіз обґрунтованості висновку, до якого прийшов суд першої інстанції при вирішенні певного питання чи справи в цілому.

Апеляційне оскарження рішень судів першої інстанції у адміністративних справах про оскарження адміністративних актів зазвичай відбувається за загальними правилами, однак існують окремі категорії адміністративних справ, для яких встановлено спеціальний порядок апеляційного провадження. Ці особливості стосуються таких аспектів:

1. Суд, який виконує роль апеляційної інстанції.
2. Терміни подання апеляційних скарг.
3. Терміни судового розгляду апеляційних скарг.

4. Обмеження повноважень суду апеляційної інстанції щодо виду рішень, які він може приймати за наслідками розгляду апеляційних скарг [4, с. 143].

Встановлення специфічних вимог для судів, які виконують функції апеляційних інстанцій у конкретних категоріях справ, а також коротких строків подання і розгляду апеляційних скарг у деяких справах, обумовлено особливими вимогами до розгляду цих справ через їх важливість та суспільне значення. Такі спори потребують швидкого вирішення через їх вплив на суспільство.

Висновки. Отже, перегляд судових рішень в апеляційному провадженні відіграє значну роль у забезпеченні справедливості та законності. Цей процес дозволяє перевіряти правильність застосування норм матеріального та процесуального права, а також виявляти можливі недоліки та помилки, які можуть виникнути під час розгляду справи в суді першої інстанції.

Апеляційне оскарження судових рішень у сфері адміністративного права визначається певними строками, які можуть бути скороченими в окремих категоріях справ, таких як виборчі процеси, і не підлягають відновленню. Важливо враховувати встановлені терміни та особливості апеляційного провадження, зокрема, обмежені повноваження суду апеляційної інстанції та аналіз формальних і змістовних аспектів судових рішень. Реформування адміністративного судочинства може включати нові інструментарії, такі як скарги на недотримання розумних строків та діджиталізацію судового процесу, з метою покращення доступності та швидкості розгляду адміністративних справ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс адміністративного судочинства України. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
2. Кравченко К.В. Сучасний погляд на правову природу апеляційного провадження по адміністративним справам. *Правова держава*. 2020. № 37. С. 65-70.
3. Поляков І. С. Перегляд рішень окружних адміністративних судів в апеляційному провадженні : дис. ... канд. Юрид. Наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2019. 194 с.
4. Поклонська О.Ю. Бойко К.С., Шуміленко Ю.О. Особливості розгляду скарг в апеляційному провадженні на різних стадіях судового процесу. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 142-144.